

A Másik megtalálása Falusi Márton:
Rádnýtva ablak, ajtó
Stádium, Bp., 2007.

A hitelesen kimondott szó világot teremt. Egyéni, személyre szabott világot, melybe olvasóként bepillantani mindig különleges élmény. A szavak, mondatok hol árnyakat, érzéseket rajzolnak elénk, hol embert – férfit és nőt –, hangulatot vagy éppen az alkotás sohasem könnyű folyamatát. Falusi Márton legújabb kötetét akár egy szóval is lehetne jellemezni: festői. A szó minden jelentésárnyalatával együtt. A cím elsőre szintén a látás vagy a meglátás lehetőségét vetíti elénk: *Rádnýtva ablak, ajtó*. Meglátni, észrevenni, megmutatni: valakit. Feltárni a Másik, a tőlünk Idegen létezésének különlegességét. A Másik megismerése iránti törekvés azonban sohasem történhet önmagában: szükség van önmagunk behatárolására is. Az Én és a Másik közötti határ megtalálása és felismerése vezet a megismeréshez. Falusi Márton kötetének címe egyszerre jelzi a Másik megmutatásának igényét, ugyanakkor megengedi azt a feltételezést is, hogy a megmutatás aktusa révén felbukkan az Én, a Másikat megmutató.

Falusi verseiben a lírai én folyamatosan megszólít, és így az állandó párbeszéd lehetőségét konstruálja meg. A szövegek retorikája újra és újra létrehozza a figyelő, értő hallgatót, társat, akihez a néhol civakodó, máskor értetlenkedő hang beszél. A létrejövő megszólított személye viszont állandó változásban van, néhol egy nő, máskor Isten, és gyakran előfordul, hogy önmegszólításról beszélhetünk. „Milyen verset írok, ki vagy te, másikom? / Ki tudja már, mitől lepődsz meg legjobban, / meddig kapaszkodsz föl sorain, grádicson, / képzelet alatt ha értelem megroppan?” – így szólítja meg önmagát, a verset író a lírai én a *Kivel szoba állsz* című versben. „Kettők nem vagyunk, egyek nem lehetünk. / Van tér, idő, mi mindig bejut közénk. / Telik a kád. Nem mindegy, centi, fényév, / derekadra csavart, vizes horizont?” – szól a kedveshez, a társul választott lényhez a *Tükrök (2)* című szövegben, majd így fordul Istenhez: „Vége lesz egyszer ennek is, / elhálja jogát a szégyen. / Ismerem, Uram, elveid: / nem kell, hogy én is értsem.” (*Versnek dobsz oda*) A megszólítottak változnak, és a Másikhoz való odafordulásokból kiérződik a bizonytalanság, az Én és a Másik közötti viszony esetlegessége. A Másik határainak (és ezzel együtt az Én lehetőségeinek) felismerése folyamatban van, nem lezárt és megszilárdult viszonyok bontakoznak ki, hanem az olvasó éppen a megtapasztalásnak és a megismerésnek lehet tanúja. És miközben létezik a Másik, a lírai én

ismételten reflektál önmagára, saját lehetőségeire, melynek határai még szintén nincsenek kialakulva, rögzítve: „Megmutattad az életet, / beismered: ennyi, nem több. / Lázadok csak, nem kérkedek, / nem vagyok gyerekek, se felnőtt.” (*Versnek dobsz oda*)

Falusi Márton versei a megszólítottak váltakoztatásával, a felvázolt viszonyok kialakulatlanságával folyamatosan elbizonytalanítják az olvasót, és mindezzel a szövegek továbbgondolására készítetik. Emellett érdekes megjegyezni, hogy ezt az elbizonytalanítást tovább erősítik a meglehetősen nehezen kibontható, gyakran megfejthetetlen képek. Falusi versei festőiek, erőteljes és tömör képeket fest elénk („Karcogtat a fény beszáradt ecsettel”), melyek sűrű, néhol átláthatatlan impresszionista festménnyé állnak össze: „Hold árnya porzik hulltában, / fejetlen tálcáján nyers csemegék. / Hangyák folynak hosszan utánam, / kidőlt fűszálakból fekete vér.”; „Kényszerzubony feszül, szélsend, / fám ripacs pantomimben. / Béklyózott súlypontja éppen / árnyárol lelkemre billen.” Olyan festmények ezek, melyek valami idegesítő mozdulatlanságot sugároznak, ami néhol létrehozza a szövegek termékeny feszültségét, máskor viszont megakasztja a versek ritmusát, és előfordul, hogy éppen a zsúfolt képek, átláthatatlan szálak miatt válik esetleg érdektelenné a szöveg.

A hat versciklusból álló kötet verseiben vissza-visszatérő momentum a versírásra való reflexió, az alkotás folyamatára történő rákérdezés. Mindez bizonyos mértékig szintén a Másikkal, az Idegennel való viszony keretében történik, és úgy tűnik, hogy az írás, az alkotás aktusa szorosan összefonódik a Másik felismerésével és megismerésével. „Most már bármikor tudok írni rólad. / Ha másról nem, rólad mindig írhatok.” – halljuk a *Szavakkal berakott test* című versben, melyben az írás, az alkotás egyégy lényegül a szexuális aktussal: „Így akarlak most befejezni végre. / Csak sejtem, hozzád igazodni kell. / Napóra-hasad árnyát vonva félre, / lankadt hímtagról hull így le az óvszer.” Máshol: „Nálad hagytam a vers kellékeit, írni csak kellékek nélkül szabad.” A versírás valamiképpen mindig a Másikhoz kapcsolódik, aki mikor ihletőként vagy múzsaként, mikor akadályozóként jelenik meg. Éppen ezért vélem fontosnak, hogy Falusi Márton versei folyamatosan szembe néznek az Én és a Másik közötti határ megtalálásának problémájával, mert ennek felismerése egy következő kötetben elvezethet oda, hogy maga az írás aktusa függetlenebbé tud válni a gyakran megkötő viszonyoktól, és a Másik meghatározása után végre az Én határainak a kijelölése is megtörténik.

Vincze Ferenc